

Брюксел, 13.9.2012 г.
COM(2012) 494 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Син растеж:

Възможности за устойчив растеж в морските дейности и корабоплаването

(текст от значение за ЕИП)

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Син растеж:

Възможности за устойчив растеж в морските дейности и корабоплаването

(текст от значение за ЕИП)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Ако се отчитат всички икономически дейности, които зависят от морето, то синята икономика¹ в ЕС представлява 5,4 милиона работни места и брутна добавена стойност от почти 500 млрд. EUR годишно.² Общо 75 % от външната търговия на Европа³ и 37 % от търговията в рамките на ЕС⁴ се извършва по море. Голямата част от тази дейност, макар и не цялата, е съсредоточена по крайбрежието на Европа. В някои държави без излаз на море се намират много успешни производители на морско оборудване.

Морето и крайбрежието са движещи сили на икономиката. Поради географската си откритост пристанищата и крайбрежните общности по традиция са центрове на нови идеи и иновации. В допълнение към този традиционен стремеж към новаторство сега се намесват три нови фактора.

- Първо, налице е бърз технологичен напредък в дейностите в морето на все по-големи дълбочини. Роботиката, видеонаблюдението и технологиите за потопяеми апарати вече редовно се използват в оборудване за дейности, които не бяха възможни преди десет години.
- Второ, все повече осъзнаваме, че земята и сладката вода не са неизчерпаеми ресурси. Допълнителното изсичане на горите или пресушаване на блатата ще лиши бъдещите поколения от ползите, които те предоставят. Ние трябва да видим как 71 % от земната повърхност, която е океан, може да задоволи нужди на човека като например храна и енергия по по-устойчив начин. Постигането на целите за околната среда също може да е извор на новаторство и растеж.
- Трето, необходимостта от намаляване на емисиите на парникови газове не само даде тласък на използването на инсталации в морето за енергия от възобновяеми източници, но и беше още един стимул за

¹ Не включва военни дейности.

² Въз основа на данните от проучване на сценарии на „синия растеж“ и водачи за постигане на устойчиво развитие на океаните, моретата и крайбрежията“, ECORYS, 2012 г. <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/content/2946>.

³ в обемно изражение

⁴ в тон/километри

енергоспестяване и допълнителен аргумент за избора на морския транспорт пред сухопътния транспорт поради ниските му емисиите на тонкилометър. Съществува значителен потенциал за намаляване на тези емисии, които представляват около 3 % от общите емисии на парникови газове, чрез подобряване на енергийната ефективност на корабите.

Това откри възможност за „син растеж“ — инициатива за използване на неразработения потенциал на океаните, моретата и крайбрежията за създаване на работни места и растеж. Този потенциал е значителен, при условие че се правят необходимите инвестиции и научни изследвания. Растежът в синята икономика предлага нови и новаторски начини за излизане на ЕС от настоящата икономическа криза. Той представлява морското измерение на стратегията „Европа 2020“. Той може да допринесе за конкурентоспособността на ЕС на международно равнище, ефективното използване на ресурсите⁵, създаването на работни места и нови източници на растеж, като в същото време се защитава биологичното разнообразие и се опазва морската среда, като по този начин се запазват услугите, които предоставят здравите и устойчиви морски и крайбрежни екосистеми.

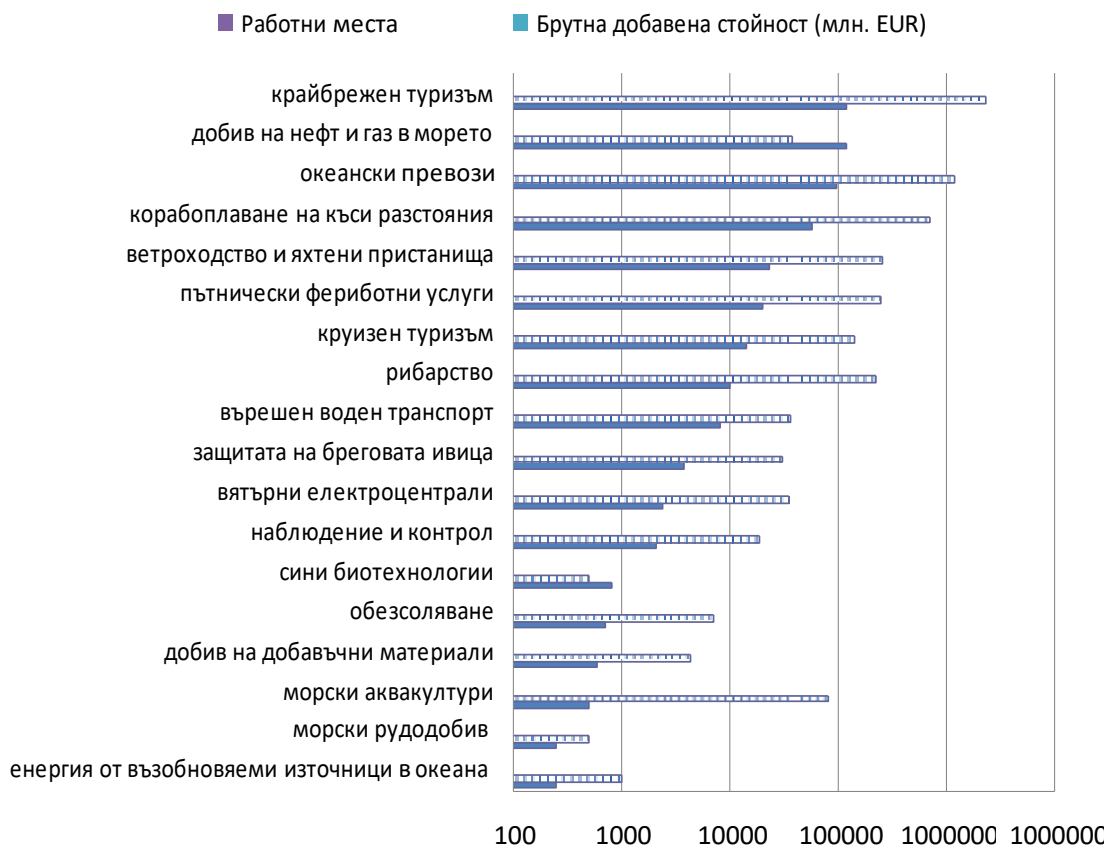
С настоящото съобщение Комисията продължава своята интегрирана морска политика и поставя началото на процес, който твърдо ще включи синята икономика като неделима част от дневния ред на държавите членки, регионите, предприятията и гражданското общество. То описва как държавите членки и политиките на ЕС вече подкрепят синята икономика. След това определя конкретни области, в които целенасочени действия могат да предоставят допълнително стимулиране. Впоследствие ще започне набор от инициативи за проучване и развиване на потенциала за растеж в тези области.

2. КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА СИНЯТА ИКОНОМИКА?

Отделните сектори на синята икономика са взаимозависими. Те разчитат на общи умения и споделени инфраструктурни обекти като например пристанища и електроразпределителни мрежи. Те зависят от други, които използват морето по устойчив начин.

⁵

Вж. Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа, COM (2011) 5711

Фигура 1 Заетост и икономически размер на крайбрежните и морските икономически дейности.
 Моля обърнете внимание на логаритмичната скала

Фигура 1 показва вериги за създаване на стойност на синята икономика от гледна точка на брутната добавена стойност и заетостта. Това включва техните дейности нагоре и надолу по веригата, например дейността на важни корабостроителни сектори и сектори за морско оборудване е разпределена сред съответните вериги за създаване на стойност.

Картината може да изглежда различно до 2020 г. Ние трябва да се подготвим за технологичния напредък, демографските промени, засилващия се недостиг на природни ресурси и растеж в до момента по-слабо развити икономики, включително на съседните държави. Редица традиционни дейности ще се запазят като значителен източник на работа, а в новопоявилите се сектори ще откриват нови работни места.

Синята икономика трябва да е устойчива и да отчита потенциалните екологични опасения предвид крехкостта на морската среда. Необходими са усилия за намаляване на отрицателното въздействие на морските дейности като емисиите на замърсители и изхвърлянето на вредни вещества.

3. ПОДКРЕПА ЗА СИНЯТА ИКОНОМИКА ОТ СТРАНА НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

Държавите членки вече правят стратегически инвестиции за отключване на потенциала на синята икономика. Те включват програмата INFOMAR⁶ на Ирландия за картографиране на морските ресурси и модернизирването на пристанището на Бремерхафен, за да отговаря на нуждите на производителите и доставчиците на вятърни електроцентрали в морето. Проектът MOSE за 8 млрд. евро, който понастоящем е в процес на изграждане, е насочен към защитата на град Венеция от наводнения и морфологично разграждане.

Законодателни мерки, които вдъхват сигурност на инвеститорите, че няма да има непредвидени закъснения при процесите на планиране или инфраструктурните връзки, могат да стимулират както инвестициите, така и финансовата подкрепа. Със заповед за оправомощаване Министерството на транспорта на Обединеното кралство даде законови правомощия на пристанище Лондон Гейтуей на пристанищен и разпределителен център. Частните инвестиции от 1,5 млрд. GBP не само ще намалят емисиите на въглероден диоксид, като доставят контейнерите по-близо до крайното им местоназначение, но също така до края на 2013 г. ще осигурят около 12 000 нови работни места.

Липсата на достъп до финансиране и недостигът на подходящо квалифицирани работници бяха идентифицирани като пречки за растежа в почти всички сектори на икономиката. В синята икономика държавите членки търсят решение на този проблем чрез развитието на морски кълстери. Това са групи от големи предприятия, по-малки доставчици и учебни заведения, които взаимно се подпомагат чрез непосредствената си близост. По-добрата комуникация, обусловена от географската близост означава, че образователните курсове и научноизследователска дейност могат да отговорят на нуждите на местната промишленост, а доставчиците разбират пазара и предвиждат бъдещите тенденции. Примерите включват електроцентралите в морето на Шотландия и кораборемонтната дейност в Брест, където е разположен най-големият морски кълстер във Франция „Le Pôle de compétitivité mer“. Остенде предостави земя и кейове на дружества за енергия от възобновяеми източници, които се намират близо до научноизследователски институти. Също така Морският институт в Голуей разработва нови идеи за морско наблюдение и комуникация заедно с големи многонационални компании и малки предприятия в своя проект „SmartBay“.

За да се справят по-ефективно с големи научни проблеми посредством общоприети работни програми, държавите членки си сътрудничат в инициативата за съвместно планиране „Здрави и продуктивни морета и океани“.

⁶ Интегрирани карти за устойчивото развитие на морските ресурси на Ирландия.

4. ТЕКУЩИТЕ ИНИЦИАТИВИ НА ЕС

Целта на политиките на ЕС е засилване на усилията на държавите членки и регионите и установяване общи градивни елементи за успеха на синята икономика. Те включват по-специално следните елементи:

- (1) Инициатива на Комисията относно морското пространствено планиране и интегрираното управление на крайбрежните зони, която следва да предостави на предприятията правната сигурност, която им е необходима, за да инвестират.
- (2) Инициативата „Познания за морската среда 2020“⁷. Тя ще изгради интегрирана инфраструктурата на познанията въз основа на национални системи за събиране на данни, които чрез интернет предоставят продукти с данни на европейско равнище. Също така ще включва водеща цифрова дънна карта на европейските води с висока резолюция, както и актуална информация за водния стълб до 2020 г. Очакват се ползи от поне 500 млн. EUR годишно⁸ чрез повишаване на ефикасността и новаторството.
- (3) Обща среда за обмен на информация⁹ за наблюдението на морските райони в ЕС. Това ще позволи на морските органи, отговорни за дейности като безопасното корабоплаване или контрола на рибарството, да обменят информация за рискове и заплахи. Това намалява техните разходи и риска за предприятията, извършващи дейност в открито море.
- (4) Рамковата директива за морска стратегия¹⁰, която въвежда подход, основаващ се на екосистемата, с цел да се гарантира, че общото въздействие от дейността на човека върху околната среда се ограничава до ниво, което е съвместимо с постигането на добро екологично състояние до 2020 г. Ангажиментите, поети на конференцията „Рио+20“, също са насочени към устойчивото използване на морските екосистеми.
- (5) Европейското пространство за морски транспорт без бариери, което има за цел опростяването на административните процедури за морския транспорт¹¹ и трябва да се доразвие до създаването на „син пояс“ на свободно движение по море във и около Европа.
- (6) План за действие за улесняване на достъпа до финансиране за 23 милиона МСП в Европа, приет от Комисията през декември 2011 г.¹², и предложение за нова рамка на ЕС за създаването на истински единен пазар на фондове за рисков капитал¹³.

⁷ COM(201) 473 окончателен.

⁸ Оценка на въздействието на Европейската мрежа за наблюдение и данни за морската среда, 8.9.2010 г., SEC (2010) 998

⁹ COM(2010) 584 окончателен.

¹⁰ 2008/56/ЕО

¹¹ COM (2009) 10.

¹² COM (2011) 870.

¹³ COM (2011) 860.

- (7) Действия в сферата на образованието и обучението, финансирани от предстоящата програма „Еразъм за всички”, като например „съюзи на знанието“ и „съюзи за секторни умения“; инструменти за улесняване на взаимното признаване на уменията и квалификациите, като например европейски квалификационни рамки; по-добро прогнозиране на нуждите от умения и нуждите на пазара на труда чрез европейски секторни комитети за квалификация и панорамата на уменията на ЕС.
- (8) Програми на ЕС за мореплавателските и морските изследвания и новаторство, финансирано чрез рамковата програма¹⁴. Те включват специални инициативи, като например поканата за представяне на предложения „Океан на бъдещето“ от Седмата рамкова програма, която да задълбочи знанията за морската среда и нейните климатични и други стресови фактори и да насърчава устойчивото използване на морските ресурси. Бъдещата програма „Хоризонт 2020“ ще бъде насочена към научни изследвания и новаторство в областта на продоволствената сигурност, чистата енергия, зеления транспорт, действията за климата и ефективността на ресурсите, както и интердисциплинарните мореплавателски и морски изследвания.
- (9) Инициативата LeaderSHIP 2015, която понастоящем е в процес на преразглеждане с цел адаптиране на стратегията за по-добро преодоляване на новите предизвикателства, пред които е изправен корабостроителният сектор в ЕС¹⁵.

Финансиране от ЕС съгласно финансовата рамка за 2014 — 2020 г. може да допринесе за тези усилия. Държавите членки и регионите ще имат възможността да съсредоточат инвестициите на средства на ЕС в обещаващи морски икономически дейности и придружаващата ги инфраструктура.

Стратегиите за морските басейни, като например за Балтийско море, Атлантическия океан и Адриатическо и Йонийско море, допълват подготовката за новата финансова рамка, като определят общи проблеми, решения и действия. В платформата, предложена от тях, държавите членки се включват на ранен етап в определянето на приоритетите. Например, чрез стратегия на Комисията за Атлантическия океан националните и регионалните органи по Атлантическото крайбрежие определят кои приоритетни инвестиции биха могли да бъдат финансирани в рамките на бюджетния пакет на структурните фондове за периода 2014-2020 г. и кои пропуски в знанията могат да бъдат запълнени от изследвания в рамките на инициативата „Хоризонт 2020“. Привличане на финансиране от частния сектор, включително чрез Европейската инвестиционна банка, също ще спомогне за отключването на потенциала на синята икономика.

¹⁴ COM (2008) 534.

¹⁵ COM (2003) 717.

5. ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ НА СИНИЯ РАСТЕЖ

Анализът на потенциала за създаване на работни места¹⁶, както и на потенциала за научно-изследователска дейности за осигуряване на технологични подобрения и новаторство и необходимостта от действия на равнище ЕС, посочва, че следните пет вериги за създаване на стойност биха могли да доведат до устойчив растеж и трудова заетост в синята икономика. Те биха могли да се възползват от яснотата при изготвянето на политиките, което да позволи на частния сектор да играе водеща роля в подпомагането на синята икономика да оползотвори потенциала си за устойчив растеж. Този списък не следва да се счита за изчерпателен. Текущите инициативи на ЕС вече насърчават новаторството в сектори като морския транспорт. С течение на времето други вериги за създаване на стойност могат да се окажат подходящи области за по-нататъшно внимание на политиките.

5.1. Синя енергия

Морската енергия има потенциал за повишаване на ефикасността на използването на европейските енергийни ресурси, за свеждане до минимум на необходимостта от използване на земята от енергийния сектор и за намаляване на европейските емисии на парникови газове (с около 65 Mt въглероден диоксид през 2020 г.). Благодарение на целите на ЕС по отношение на енергията от възобновяеми източници и стимулите за инвестиции, като например преференциалните тарифи или зелените сертификати, в Европа започна бързо да се развива производството на вятърна електроенергия от инсталации в морето. През 2011 г. производството на вятърна енергия представляваше 10 % от инсталираните мощности, осигуряваше пряко и косвено заетост за 35 000 души в Европа и представляваше 2,4 млрд. EUR годишни инвестиции. До края на 2011 г. общият капацитет в морето беше 3,8 GW. Въз основа на национални планове за действие за енергията от възобновяеми източници на държавите членки, произведената от вятър електроенергия през 2020 г. ще бъде 494,6 TWh, а 133,3 TWh от нея ще бъдат генерирани в морето. До 2030 г. инсталирането на мощности в морето би могло да надхвърли това на сушата. Следователно вятърните централи в морето могат да задоволят 4 % от търсенето на електроенергия в ЕС до 2020 г. и 14 % до 2030 г. Това би означавало 170 000 работни места до 2020 г., като те ще нараснат до 300 000 до 2030 г. Непрекъснатите усилия за намаляване на разходите на вятърните технологии в морето ще ускорят този растеж. Това е основна цел на Стратегическия план за енергийни технологии (SET—план)¹⁷ — Европейската индустриална инициатива за вятърна енергия. Няколко държави членки вземат активно участие в този план.

Други морски технологии за енергия от възобновяеми източници са все още на ранен етап на развитие и до 2020 г. държавите членки предвиждат монтирането само на ограничени мощности от 2 до 4 GW. Предизвикателството е да се ускори пускането на пазара на енергия от

¹⁶ Вж Blue Growth Study (Проучване на синия растеж), ECORYS, 2012 г.

¹⁷ COM(2007) 723 и COM(2009) 519.

океана чрез решителни намаления на разходите за тези технологии, като търсенето в световен мащаб се очаква да се удвоява ежегодно в близко бъдеще. За различните комбинации от географски и океанографски условия са необходими различни технологии. Тези технологии предлагат по-предвидимо захранване с електроенергия за покриване на основните нужди, което компенсира колебанията при доставки на енергия от вятър.

- Приливна електроцентрала, подобна на язовирна стена структура, използвана за улавяне на енергията от водните маси, навлизащи и излизащи от залив или устие. Най-добрият пример на тази технология в Европа е електроцентралата La Rance във Франция с капацитет 240 MW, която е второто по големина предприятие от този вид в света.
- Устройства, които използват енергията на вълните, биват показвани понастоящем, а на пазара скоро ще се появят подводни турбини, задвижвани от течения (приливни или други). Устройства с мощност общо 22 MW, използващи вълните и теченията, бяха монтирани през 2012 г.
- Преобразуването на топлинна енергия от океана, което използва температурната разлика между по-хладките дълбоки океански води и по-топлите плитки или повърхностни води за захранването на топлинен двигател, би могло да е едно изпълним вариант за отвъдморските територии на ЕС в Карибския басейн и в Индийския океан.

Търговската експлоатация на технологии за синя енергия ще се нуждае от инвестиции в свързване към енергийните мрежи и преносен капацитет. Механизми за дългосрочно подпомагане, които успешно са насърчили инвестиции в други видове възобновяеми източници на енергия, ще бъдат необходими и за нововъзникващи технологии за вълните и приливите.

Както беше подчертано наскоро в съобщението „Енергията от възобновяеми източници: основен участник на европейския енергиен пазар“¹⁸, ще са необходими допълнителни усилия за засилване на научно-изследователската и развойната дейност в областта на енергията от океана. Това допълнително ще намали разходите, удължи експлоатацията на оборудването и рационализира логистиката в технологиите, което ще помогне за постигането на целите за 2020 г. Предвид дългия срок за научно-изследователски проекти на ЕС, повече усилия следва да се насочат към технологиите за използване на вълните и теченията, които ще достигнат пълна зрялост през следващите десетилетия.

Мерките на ЕС, включително финансирането, могат да имат ключова роля за осигуряването на рамка, която дава на инвеститорите увереност да инвестират. Европейската инвестиционна банка отпусна 3,3 млрд. EUR за проекти за разположени в морето вятърни електроцентрали през

¹⁸

COM (2012) 271.

периода 2005 — 2011 г. Продажбата на първите 200 милиона квоти за инструмента за финансиране на NER300¹⁹ ще донесе почти 1,5 млрд. EUR до октомври 2012 г. Част от тези средства ще се използва за подкрепа на демонстрационни проекти за енергия от морски източници в държавите членки. Тези усилия за нови технологии следва да бъдат поддържани и структурните фондове следва да бъдат мобилизирани за демонстрационни проекти. В същото време трябва да бъдат разгърнати усилия, за да може бентовете на приливите и отливите да се съгласуват със законодателство на ЕС за опазване на природата, по възможност в рамките на интегрираното управление на крайбрежните зони и стратегическото планиране.

Промишлеността на ЕС е световен лидер в синята енергия и може да допринесе за намаляване на въглеродните емисии извън Европа чрез износ. Освен това могат да се проучат полезните взаимодействия с конвенционалния морски енергиен сектор, например за справяне едновременно с предизвикателствата на безопасността и инфраструктурата. Предложението на Комисията за изравняване на стандартите за безопасност в сектора на нефт и газ в морските райони в целия ЕС²⁰ е ключова инициатива. Сътрудничеството в конвенционалния енергиен сектор ще помогне за осигуряване на доставки на енергия в ЕС на достъпни цени.

5.2. Аквакултури

Рибата представлява около 15,7% от животинския протеин, консумиран в световен мащаб. Организацията на ООН по прехраната и земеделието предвижда²¹, че аквакултурите ще осигуряват половината от него и че до 2030 г. той ще достигне 65 %. Той е понастоящем 25 % в ЕС. В останалата част на света този сектор нараства с 6,6 % годишно, което го превръща в най-бързо развиващия се сектор за производства на храни от животни. Той също така расте по-бързо от годишното увеличение на броя на населението в световен мащаб — 1,8 % . По този начин се допринася за цялостното подобрене на храненето на човека. Растежът в сектора на аквакултурите в Азия, която отчита повече от 89 % от световното производство е над 5 % годишно, докато в ЕС растежът в този сектор е в застой.

Повече от 90 % от сектора на аквакултурите²² в ЕС са МСП, които осигуряват около 80 000 работни места. Аквакултурите имат потенциал за растеж, като предоставят повече качествени стоки за потребителите, които желаят да изберат пресни, надеждни продукти, включително все повече от устойчиво или биологично производство. Освен това те могат да помогнат на крайбрежните общности да разнообразят дейността си, като същевременно намалят натиска от риболова и така да допринесат за опазването на рибните запаси.

¹⁹ http://ec.europa.eu/clima/policies/lowcarbon/ner300/index_en.htm

²⁰ COM(2011) 688 окончателен.

²¹ ФАО, State of World Fisheries and Aquaculture 2010 (Състоянието на световното рибно стопанство и аквакултурите, 2010 г.)

²² Докладвани 70 258 съгласно рамка за събиране на данни на ЕС.

Липсата на налично морско пространство за аквакултури, конкуренцията на световния пазар и административните ограничения, по-специално по отношение на процедурите за лицензиране, са сред трудностите пред по-нататъшния растеж. Устойчивите аквакултури трябва да отчитат и възможните въздействия върху свободно обитаващите рибни запаси и качеството на водата. От началото на настоящата икономическа криза инвестициите са ограничени поради липсата на капитал.

Като част от реформата на общата политика в областта на рибарството²³ Комисията предлага да се насърчат аквакултурите чрез „отворен метод на координация“, основаващ се на необвързващи стратегически насоки, многогодишни национални стратегически планове и обмен на най-добри практики. Съществува широко поле за подобряване на административните практики, особено по отношение на лицензирането. Държавите членки трябва да са осведомени за начините за увеличаване на производството, които са устойчиви и които се съобразяват с опасенията на другите потребители на крайбрежното и морското пространство — например чрез изграждане на клетки, заедно с разположени в морето вятърни паркове, или чрез интегрирани мултитрофични аквакултури. Тези мерки ще се подкрепят финансово от предложението Европейски фонд за морско дело и рибарство²⁴. Бъдещата програма „Хоризонт 2020“ за научните изследвания и иновациите следва също така да играе важна роля за разгръщането на потенциала за растеж на европейските аквакултури, например чрез отглеждането на нови видове или навлизане по-навътре в морето.

5.3. Морски, крайбрежен и круизен туризъм

Извънредната красота и разнообразие на крайбрежията на Европа, както и широкият набор от съоръжения и дейности ги превръщат в предпочитана туристическа дестинация за 63 % от европейските туристи²⁵. Морският и крайбрежният подсектор на туризма се превърна в най-голямата самостоятелна морска икономическа дейност, в която са заети 2,35 милиона души, което се равнява на 1,1 % от общата заетост в ЕС²⁶. В над 90 % от предприятията работят по-малко от 10 служители. В някои области туризмът е допълнителен източник на доходи за крайбрежните общности, но в други той може да е определящ за местната икономика.

Въпреки че много от туристите не се осмеляват да се отдалечат от брега, дейностите в открито море се увеличават. Ветроходството се очаква да нараства с 2 — 3 % годишно. Круизният туризъм също се увеличава. В Европа в него работят около 150 000 души и той генерира пряк оборот от 14,5 млрд. EUR²⁷. Корабостроителниците в ЕС успешно обслужват този

²³ COM(2011) 417 и COM(2011) 425.

²⁴ COM(2011) 0804

²⁵ Facts and figures on the Europeans on holiday 1997–98, (Факти и цифри за европейците на почивка 1997 – 1998 г.), Евробарометър 48, Брюксел, 1998 г.

²⁶ Въз основа на данни от проучването „Син растеж“ .

²⁷ Европейския съвет по круизите (2011 г.) http://download.ecorys.com/FUU/downloads/europe_за_пътешествия_промишлеността_пазари_2011_еccc_jun11.pdf

специализиран пазар — както с големи кораби за круизи, така и с малки плавателни съдове за отдих.

Здравословната околна среда е от основно значение за всеки вид „син“ туризъм и благоприятства потенциала за растеж на нови форми на туризъм. Високото качество на водите за къпане и девствените крайбрежни и морски местообитания високо се ценят като места за отдих.

Това увеличава привлекателността на крайбрежните райони, което от своя страна увеличава потенциала за растеж на дейности като мореплавателен туризъм и спорт, и екологосъобразен туризъм като наблюдаване на китове. Разнообразието на туризма в Европа означава, че повечето инициативи за генериране на растеж неизбежно ще бъдат на местно или регионално равнище. Всеки морски басейн в Европа представя различни предизвикателства и възможности, които изискват индивидуализирани подходи. Публичните администрации ще трябва да възприемат стратегически подход към инвестициите за помощни инфраструктури като капацитет за акостиране, пристанищни съоръжения и транспорт. Специалностите във висшето образование трябва да осигурят солидна основа за специфичните умения, необходими за поддържане и увеличаване на пазарния дял на един критичен и конкурентен световен пазар. Това трябва да бъде придружено от мерки, които да спомогнат за подобряване на предлагането в туризма през неактивния сезон и за намаляване на големия въглероден отпечатък и екологично въздействие на крайбрежния туризъм.

Въпреки това предвид мащаба на дейността, степента на несигурност и ниската квалификация на голяма част от настоящата работна ръка, както и господстващото влияние на туризма в много европейски крайбрежни и морски райони, мерките на равнище на морски басейн или на ЕС могат да имат значително положително влияние. Трансграничната координация като част от стратегия за морските басейни може да допринесе за развитието на висококачествени туристически райони. Комисията вече се занимава с въпроси като нормативната тежест за малките и средни предприятия. Скоро ще започне оценка на допълнителни специфични мерки за засилване на сектора.

5.4. Морски минерални ресурси

Между 2000 и 2010 г. се наблюдава годишно увеличение от около 15 % на цените на много неенергийни суровини²⁸, главно като резултат от потребителското търсене в бързо развиващите се икономики. Съществува риск от недостиг на доставки на някои суровини, включително на такива, определени като критични за европейската икономика²⁹.

²⁸ СТО (2010 г.) „Trade growth to ease in 2011 but despite 2010 record surge, crisis hangover persists“ (Очаквано намаляване на растежа на търговията през 2011 г. Въпреки рекордния скок през 2010 г. ефектът от кризата продължава“, PRESS/628, 7 април 2011 г.

²⁹ Лондонската метална борса (LME) показва увеличение на цените на цветни неблагородни метали с около 256 % за периода 2000 — 2010 г. Вж. също COM (2011) 25 окончателен и придружаващия го работен документ на службите на Комисията.

Напредъкът в технологиите, както и опасенията за сигурността на доставките, насърчиха минните компании да обмислят какво могат да осигурят моретата. Експлоатацията и добивът на различни от пясък и чакъл минерали от морето едва започва. Повечето настоящи дейности са в плитките води. До 2020 г. 5 % от световните полезни изкопаеми, включително кобалт, мед и цинк, могат да дойдат от океанското дъно. Това би могло да нарасне до 10 % до 2030 г. Общият годишен оборот от добива на морски минерални ресурси може да се очаква да нарасне от на практика нула до 5 млрд. EUR през следващите 10 години и до 10 млрд. EUR до 2030 г.³⁰

Също така извличането на разтворени минерали от морската вода, като например бор или литий, може да стане икономически осъществимо. Най-обещаващите залежи се намират в метални сулфиди, произтичащи от хидротермални рудни находища (като „черните пушачи“) във вулканично активни зони. Температурите и налягането в тези региони са изключително високи и въздействието от обезпокояването на тези съсредоточия на морско биологично разнообразие, което съгласно Конвенцията на ООН по морско право (UNCLOS) следва да бъде опазвано³¹, е до голяма степен неизвестно. Такива операции понастоящем са разположени предимно в рамките на зоните под национална юрисдикция (с изключение на икономически зони и континенталния шелф), откъдето транспортирането на руди до сушата е по-лесно. Съществуват обаче възможности извън морските зони под юрисдикция. В тези области Международният орган за морското дъно (ISA) е отговорен за организирането и контрола на дейностите, включително контрол на всички дейности, свързани с добив на полезни изкопаеми. Това включва защитата на морската среда в съответствие с разпоредбите на Конвенцията на ООН по морско право, по която ЕС и неговите държави членки са договарящи страни.

Ако това разширяване на добива на полезни изкопаеми от морското дъно се осъществи, европейските предприятия с дълъг опит в специализираните кораби и подводната обработка понастоящем са в добра позиция да осигурят висококачествени продукти и услуги. Продължаващата конкурентоспособност зависи от достъпа до финансиране в изначално рисков пазар, целенасочената научно-изследователска дейност в техниките за добив, способността за получаване на лицензии в международни води и твърдите мерки, за да се избегне увреждане на уникалните екосистеми. Секторът на морския рудодобив ще може да се възползва от опита на сектора на добива на нефт и газ в морето.

Подкрепата от страна на ЕС може да включва мерки, които гарантират, че европейските предприятия няма да бъдат изместени от подкрепяни от държавата конкуренти от веригата за създаване на стойност за морски

³⁰ Въз основа на оценки, предоставени от заинтересованите страни от промишлеността в рамките на проучването „Син растеж“.

³¹ Конвенцията на ООН по морско право, член 194, параграф 5.

рудодобив. Това може да включва пилотно действие в рамките на предложеното Европейско партньорство за иновации в областта на суровините³², подкрепено от структурирани усилия на ЕС в областта на научно-изследователската дейност, насочена към основни предизвикателства за технологиите. Ангажиментът на ЕС би спомогнал да се гарантира, че се спазват високи екологични и правни стандарти и стандарти за безопасност.

5.5. Сини биотехнологии

Неизследваният и недостатъчно проучен характер на голяма част от подводния свят означава, че възможностите на морските организми, различни от риби и черупчести, да служат за суровини за синята икономика едва започва да се оценяват отчасти чрез новите технологии за генно секвениране на живи организми. Вече има успехи. Антивирусните препарати Zovirax и Acyclovir са получени от нуклеозиди, изолирани от карибски водни гъби. Yondelis, разработен от малки морски мекотели, е първото лекарство с морски произход за борба с рака. Изследването на биологичното разнообразие в морето сега ни помагат да разберем например как организмите издържат на екстремни температури и налягане и растат без светлина и това може да се използва за разработване на нови промишлени ензими или фармацевтични продукти. Същевременно опасенията относно въздействието върху земеползването и нуждата от вода за отглеждането на култури на сушата за производството на биогорива активизират усилията да се проучват възможностите за използването на водорасли като източник на биогорива, както и на химикали и биоактивни съединения с висока добавена стойност.

Въпреки че заетостта в този сектор в Европа се счита все още за относително ниска и брутната добавена стойност се оценява на 0,8 млрд. EUR, растежът на този сектор ще предложи висококвалифицирана заетост, особено ако бъдат разработени новаторски лекарства от морски организми, и значителни възможности надолу по веригата. Очаква се в много кратък срок секторът да се превърне в пазарна ниша, насочена към продукти за здравето с висока стойност и секторите за козметични и промишлени биоматериали. До 2020 г. тя може да прерасне в среден пазар, като се разшири към производството на метаболити и първични съединения (липиди, захари, полимери, белтъчини) като суровини за храни, фуражи и химическата промишленост. На третия етап, след около 15 години и в зависимост от технологичните открития, секторът на сините биотехнологии би могъл да стане доставчик на продукти за широкия пазар, както и на набор от специализирани продукти с висока добавена стойност.

Ускоряването на този процес ще се изисква комбинация от фундаментални изследвания на живота в океана и приложни изследвания

³²

COM (2012) 82.

на възможни промишлени приложения с малка вероятност, но с високи възнаграждения при успех.

Стратегическият подход към научните изследвания и новаторството ще осигури научната и технологична база за реализиране на стратегическите решения, от които се нуждаят новите промишлени сектори. Чрез намаляване на техническите пречки в тази област целият сектор ще стане по-привлекателен за инвестиции. Това също ще помогне на промишлеността на ЕС да се придвижи от етапа на развойната дейност към пускането на пазара на новаторски продукти. Европейският подход би повишил осведомеността сред лицата, определящи политиките, частния сектор и широката общественост за потенциала на морските продукти.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В настоящото съобщение се посочват пет области, в които допълнителни усилия на равнището на ЕС биха стимулирали дългосрочен растеж и работни места в синята икономика в съответствие с целите на стратегията „Европа 2020“. С повишаването на осведомеността за синята икономика и един по-задълбочен анализ могат да възникнат други перспективни области за създаване на политики на ЕС.

За всяка от петте основни дейности Комисията ще анализира вариантите на политика и ще обмисли по-нататъшни инициативи. Това включва:

- Оценяване на вариантите да се даде на промишлеността увереността да инвестира в енергия от възобновяеми източници от океана, като има предвид рамката, предоставена от Стратегическия план за енергийните технологии, като целта е енергията от възобновяеми източници от океана да е тема на съобщение през 2013 г.
- Сътрудничество с държавите членки за разработване на най-добри практики и споразумение относно стратегическите насоки относно аквакултурите в ЕС, които да бъдат приети в началото на 2013 г.
- Оценка на това как морският и крайбрежен туризъм могат да допринесат за икономически растеж и да осигурят по-сигурни работни места, като същевременно подобрят устойчивостта на околната среда. Оценка на въздействието ще бъде последвана от съобщение през 2013 г.
- Оценка на това как европейската промишленост може да стане конкурентоспособна в рудодобива от морското дъно и как най-добре да се гарантира, че тази дейност няма да лиши бъдещите поколения от това да се възползват от недокоснати досега екосистеми. Оценка на въздействието ще бъде последвана от съобщение през 2014 г.
- Оценяване на вариантите сините биотехнологии да използват разнообразието на морските организми. Оценка на въздействието ще бъде последвана и от съобщение през 2014 г.

Във всяка от тези области оценката на вариантите ще започне с консултации с държавите членки и с промишлеността и други заинтересовани страни, за да се разработят съвместни подходи, които ще дадат допълнителния тласък, от който се нуждае синята икономика, за да има положителен принос за икономическото бъдеще на Европа, като същевременно уникалната ни морска среда се опазва за бъдещите поколения.